

Губіна Ю. І.
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
Остапенко А. С.
к.т.н., доцент кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Херсонський національний технічний університет

Актуальні проблеми відшкодування податку на додану вартість суб'єктам господарювання

У системі публічних (державних) фінансів та оподаткування України податок на додану вартість (далі – ПДВ) має велике значення. ПДВ – це непрямий податок з доданої вартості, яка створюється на всіх стадіях виробництва й обігу, що включається у вигляді надбавки в ціну товару, робіт та послуг і цілком оплачується кінцевим споживачем товарів, робіт, послуг [1, с. 690]. Сума ПДВ розраховується як різниця між податковим зобов'язанням і податковим кредитом. При позитивному значенні розрахунку сума ПДВ підлягає сплаті до бюджету; при від'ємному значенні – вона враховується у зменшення суми податкового боргу з ПДВ за попередні звітні періоди, або зараховується до складу податкового кредиту наступного звітного періоду, або підлягає бюджетному відшкодуванню на рахунок суб'єкту господарювання [2].

У 2020 році надходження ПДВ до Зведеного бюджету України становили 400,6 млрд. грн., що на 21,9 млрд. грн. або на 5,4 % більш ніж у 2019 році та на 26,1 млрд. грн. або на 6,5 % більш ніж у 2018 році. Питома вага ПДВ у загальних доходах Зведеного бюджету України у 2020 році становила 29,1 %, а у 2018–2019 роках – 31,6 % та 29,4 %, відповідно. Питома вага ПДВ у складі податкових надходжень Зведеного бюджету України у 2020 році становила 35,2 %, а у 2018–2019 роках – 37,9 % та 35,4 %, відповідно [3]. Отже, в умовах сьогодення ПДВ залишається одним з найпотужніших бюджетоутворюючих податків, який має стимулюючий вплив на національних суб'єктів господарювання.

Обсяги бюджетного відшкодування ПДВ на рахунки суб'єктів господарювання у 2020 році становили 143,1 млрд. грн., що на 11,4 млрд. грн. або на 7,9 % більш ніж у 2018 році та на 8,8 млрд. грн. або на 5,8 % менш ніж у 2019 році [3].

Але в сучасних економічних умовах для суб'єктів господарювання існує низка проблем щодо відшкодування ПДВ, а саме: жорсткі податкові перевірки: після того як податкові органи проводять документальні перевірки, складаються податкові повідомлення-рішення щодо зменшення розміру бюджетного відшкодування ПДВ, зменшення від'ємного значення об'єкта оподаткування ПДВ або зменшення розміру податкового кредиту, а це призводить до недоотримання суб'єктом господарювання визначеного ним бюджетного відшкодування ПДВ; призупинення або відмова в реєстрації податкових накладних та за відсутності конкретних причин для цього така проблема тягне за собою негативні наслідки, в тому числі фінансові збитки суб'єкта господарювання; тиск з боку правоохоронних та контролюючих органів у межах кримінальних проваджень: у цьому випадку мають місце такі ситуації як допити, обшуки, ініціювання позапланових документальних перевірок, внесення матеріалів перевірок до єдиного реєстру досудового розслідування стосовно посадових осіб суб'єктів господарювання; відмова в бюджетному відшкодуванні ПДВ без юридичного обґрунтування: податкові органи відмовляють у відшкодуванні після перевірки від'ємного значення ПДВ [4].

Таким чином, у сучасній системі бюджетного відшкодування ПДВ існує низка проблем, яка спричинює негативні фінансові наслідки для підприємців. Наразі під час виникнення наведених вище проблем, підприємцям залишається підтверджувати законність отримання ними такого відшкодування через судову практику, а державі – удосконалювати систему відшкодування ПДВ, приділяючи особливу увагу зменшенню тиску на суб'єктів господарювання з боку правоохоронних та контролюючих органів, але при цьому не знецінюючи фіскальну функцію ПДВ, адже цей податок виступає надійним та найвагомішим джерелом збільшення доходів Зведеного бюджету України, що особливо актуально під час пандемії.

Список використаних джерел

1. Дугар Т. Є. Проблема адміністрування податку на додану вартість на сучасному етапі. *Економіка та суспільство*. 2016. № 2. С. 689–693.
2. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 року. № 2755-IV. Дата оновлення: 01.08.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 26.10.2021).
3. Доходи Зведеного бюджету України за 2018–2020 роки. URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannya-derzhavnogo-byudzhetu> (дата звернення: 22.10.2021).
4. 4 головні проблеми відшкодування ПДВ в Україні. URL: <https://gmk.center.ua/opinion/4-golovni-problemi-vidshkoduvannya-pdv-v-ukraini/> (дата звернення: 22.10.2021).